

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste, za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXI.

V Celovcu, 21. avgusta 1902.

Štev. 34.

Shod nepolitičnih društev v Ljubljani.

Dne 7. in 8. septembra t. l. vrši se v Ljubljani shod nepolitičnih društev slovenskih. Kdor vé ceniti vpliv takih shodov, na katerih se udeleženci dajo navdušiti za vzore, ki jim jih razkladajo govorniki, bo z veseljem pozdravil ta sestanek. Taki shodi se morajo vršiti redno, kakor n. pr. katoliški shodi v Nemčiji. Marsikdo se ne more ubraniti prepričanja, da n. pr. v Avstriji katoliške stranke ne napredujejo, ker je premalo shodov; ali občnih katoliških shodov sploh ni, ker se aristokracija noče spoprijazniti z ljudskim stremljenjem.

Kdo bi ne spoznal, da je nam Slovincem treba takih shodov? Ko se je bil zadnjič vršil v Gradcu shod nemških pevcev, udeležil se ga je n. pr. tudi marsikateri Slovenec, ki se domá slučajno udeležuje pevskih društev po vaseh in trgih na slovenski zemlji. Kedar bomo imeli mi sami takih društev, ljudje ne bodo iskali družbe pri sovražniku. Shodov nam je treba za razvoj národnega življenja.

A shodi naj bi bili praktični, naj bi bili taki, da vsakteri shod vložijo nov kamen v zgradbo, pod katero hočemo stanovati. Če ne, izgubilo se bo zanimanje za take shode, in shodi bodo postali samo poučni večeri, ki imajo sicer tudi svojo vrednost, h katerim pa ne kaže vabiti udov naših društev. Shod naj ima določeni svoj praktični namen, a ne samo program, in pameten namen, ki se dá doseči. Predno se shod skliče, naj bi se dogovarjal pripravljalni odbor: Kaj hočemo, kaj moremo zdaj storiti v razvoj naših namenov, v blagor ljudstva, v blagor domovine? Vse drugo naj se pusti! Za vse drugo se mora iskati časa in prostora pri drugih priložnostih.

Oglejmo si program bodočega shoda, po katerih važnih zadevah se bo razpravljalo? Točke so sledeče: 1. O pravnem varstvu. 2. O snovanju in vodstvu društev. 3. Poslovanje zveze. 4. Gospodarska organizacija. 5. Vodstvo shodov in vzgoja govornikov. 6. Hrvatsko-slovenska delavska zajednica. 7. Strokovna organizacija. 8. Naša in dunajska osrednja zveza. 9. Časnikarstvo.

Naši prijatelji v Ljubljani naj bodo zagotovljeni, da so le-te vrstice pisane v resnem domoljubju

— a ta program se nam dozdeva vse preobširen. Vsaktera točka je velevažna, a vse naenkrat se ne dá razpravljati, in če se postavi vse naenkrat na dnevni red, se bo o vsem površno govorilo, storilo pa dejstveno nič.

Shod bi se morebiti bil dal tako urediti:

1. Ali bi bil ljudski shod, ki ga skliče „Zveza“. Ta bi mogel razpravljati: a) o pravnem varstvu, b) o vodstvu društev, b) o organizaciji, d) o časnikarstvu.

2. Ali shod delavskih društev, ki bi imel na programu: a) pravno varstvo, b) snovanje društev, c) vzgoja govornikov, č) hrvatsko-slovenska zajednica, d) strokovna organizacija.

3. Ali bi bil shod kmetskih društev s programom: a) pravno varstvo, b) snovanje društev, c) poslovanje „Zveze“, č) gospodarska organizacija, d) dunajska osrednja zveza.

4. Če je pa že shod naših nepolitičnih društev, potem naj bi bili na programu le dve točki: 1. Poročilo o delovanju teh društev. 2. Organizacija.

Vsa naša društva se nam dozdevajo, kakor vojaki brez poveljnika, a ne le vojaki, saj nimamo bojnega namena, recimo rajši, kakor neka velika moč, ki bi bila veliko bolj izdatna, ko bi deloval vsakteri ud po skupnem načrtu. Že leta in leta govorimo o organizaciji, a organizacije naših društev le še nimamo, in vendar bi je nujno potrebovali. In organizacijo si mislimo tako, da vsa društva donesajo celoti zdatnih doneskov, da celota določi, kje se ustanovljajo društva, da celota novim nasadom priliva, dokler je treba, da celota nadzoruje, podpira — in zavira, kjer je kaj pomisleka. Da celota pametno rabi sredstva, ki jih imamo, da se naše premoženje ne raztrese za manj važne stvari, ko se najvažnejše ni osigurano.

Zveza med našimi društvi mora postati tesnejša, kot je doslej. Naša društva potrebujejo zdatnega nadzorstva in zdatnih podpor ob času sile. Podpore pa se ne dajo nabirati, kakor milodari. Zato si že dolgo mislimo društva združena v zavarovalni ali podporni zvezi. Vsaktero društvo bi vplačalo k tej zvezi primeren leten donesek, in ob času nezgode bi morala zveza društvu dajati podpore v meri, ki se popred določi.

Taka zveza bi nadomeščala posojilnicam rezervne fonde, potrebna pa bi bila ne le posojil-

nicam, marveč posebno gospodarskim zadrugam, mlekarbam in tudi društvom, kakor n. pr. Ciril-Methodovi družbi. Kaj hoče ta početi, če bi pri-spevki nakrat izostali, dokler nima še rezerv? Posojilnice si bodo kmalu prihranile potrebnih zakladov; ne tako druga društva, ki delajo z veliko večjimi težavami. Režije bi nova organizacija menda ne delala preveč, saj bi delo lahko oskrbovala „Zveza“. Društva bi vplačala svoje doneske, v sredini Slovenske bi bilo vodstvo, po mejah pododbori, vsako leto bi imeli velepomemljiv občni zbor, ki bi bil vselej od vsih obiskan, ker bi se vsa društva za tako zvezo najživahneje zanimala. V naša društva prišel bi nekak zistem, društva bi nastajala, kjer jih je najbolj treba, in obstanek bil bi jim gotov, ker bi imela za seboj potrebno zaslombo — a tako govorimo o organizaciji, kaj bistvenega razun revizije posojilnic se v organizaciji pa še ni ničesar doseglo.

Svetovali bi zato pripravljalnemu odboru, naj se program, če mogoče, predružači in skrči na en dan. Udeležba bo morebiti večja, vspeh večji in trud za odbor veliko manjši.

Sicer pa sestanku želimo najboljšega uspeha, če že tudi ostane veljaven prvotni dnevni red; naj se ga mnogi udeležijo in naj se na njem navduši vsakdo za društva, ki so Slovincem za obstanek potrebna kakor vsakdanji kruh!

Moja šola.

VII.

Za izomikanje je vsekako treba pameti; tudi Nemeč ne izdelava v šoli, če „nimava glave“, kakor pravimo. Pse, konje, voličke sicer „učé“ tudi, vendar učnega ministra nimajo. Če se pokaže, da učenec nima „glave“, je pač neumno in neumljeno, ga v šolo siliti; naj dela kmečko delo. Toda samo glava je premalo. Kdor hoče učiti, t. j. učenik ali učitelj, mora znati govoriti. Ali mislite res? Na Koroškem menda vsaj ne, ali kako? Zdi se mi, da je glava koroških šolskih strokovnjakov (učencikov) hvalil napravo, da eden učenec tolmači, ako učitelj ne zna govoriti. Se ne šalim, ali hud sem, sovražnik polovičarstva, hud posebno na nemško in nemčursko „gospodo“, ki zmirlja duhovnike, da hočejo ljudstvo neumno imeti, zraven pa sama

PODLISTEK.

Janežev račun.

(Poslovenil Rožan.)

Župnik Gorenski ni imel poslano ravno na rožah. Pastiroval je v versko-mešani občini, kjer je bilo zraven katoličanov tudi veliko protestantov. Prej je še nekako šlo. Gorenski je bil miroljuben in moder duhovnik. Nepotrebnih preprirov ni iskal, ampak je delal vselej v duhu krščanske ljubezni, prepričan, da verski preprirovi dobri stvari ne koristijo. Od nekega časa pa je bilo njegovo stališče bolj težavno. Začelo se je namreč gibanje — „Proč od Rima“. Protestantje so začeli bolj predrzno nastopati in katoličane s tujim denarjem in s pomočjo tujih agentov vabiti k odpadu od vere.

Župnik je ravno premišljeval, kako bi se moglo temu nasprotovati in ali bi ne bilo dobro, enkrat iz prižnice resno o tem spregovoriti, ko je nekdo potrkal in v sobo stopil sosed Jakobec.

„Dobro došli“, nagovori ga župnik, „kaj pa mi nesete?“

„Grem na posvetovanje, častivredni. Dobil sem tu-le vabilo, naj bi odstopil od Rima. Ne vem, kaj prav za prav od mene hočejo? Saj jaz nisem pri Rimu. Vprašal sem, kako daleč je tja in so mi rekli, da več kot sto milj.“

Župnik je vzel vabilo v roke in površno prebral. „Ali veste, od koga je ta list,“ je vprašal Jakobca. Od protestantov. Hočejo, da bi odpadli od naše vere in pristopili k Lutrovi. In tega vendar ne bote storili, kaj da ne? Jakobec?“

„Eh, kaj pa mislijo. Jaz tega Lutra še ne poznám,“ je dobrodušno odgovoril Jakobec.

„Seveda ga ne morete poznati — je že čez tristo let, kar je umrl. Ne veste, ali je bilo teh vabil več v občini razdeljeno?“

„O dà, veliko, skoraj vsak iz nas ga je dobil.“

„In kaj rečejo ljudje?“ vprašal je župnik.

„Eni se smejejo, eni tresejo z glavo, drugi pa tega ne razumejo, kakor jaz.“

„Ko bote šli okoli mežnarije, povejte cerkovniku, naj pride sem in zdaj z Bogom in ta papir pustite tukaj. Če bote drugokrat nekaj takega dobili, vrzite to v peč.“

Ko je Jakobec odšel, vzel je župnik polo papirja in je začel pisati pridigo za nedeljo. Komaj je naredil uvod, vstopi cerkovnik.

„Kako pa, cerkovnik, ravno sem zvedel, da so med naše ljudstvo prišli takšni listi, ki vabijo k odpadu od katoliške vere. Ne veste, kaj o tem ljudje mislijo? Ni videti, da bi kdo res hotel prestopiti na drugo stran?“

„Nič bati, častivredni gospod. Naši so trdni kot skala in jim še v glavo ne pade kaj takega, posebno zdaj ne, ko se jim v cerkvi vse dopade. Ta red, lepo petje, lepe pridige! Vsak se na nedeljo že veseli — samo“, dostavil je za trenotek, „za Janeza ne stojim dober, ta nekako omahuje.“

„Zakaj menite, da bi Janez odpadel“, je vprašal župnik.

„Obečajo mu hribe in doline. Kakor gospod vejo, ima na hiši nek dolg in tu ga nagovarjajo, da mu bodo pomagali in posodili na majhne procente denar, da bo dolg mogel lažje poravnati.“

„Nu, zavoljo enega odpadnika se katoliška cerkev ne bo podrla, naj se zgodi volja božja.“

Cerkovnik je odšel in župnik je dalje pisal pridigo, a komaj je napisal par vrstic, ko je vstopil sosed Čížek — mizar — a čez svoj stan olikan, ki je mnogo knjig prebral. Zato so ga tudi drugi rokodelci izvolili za načelnika rokodelske družbe.

Župnik ga je prijazno sprejel in mislil, da prihaja malo se pogovoriti, kakor je večkrat storil. Ko sta se malo pomenila, ga je vprašal, ali vé, kaj protestanti v občini počenjajo.

„Saj sem tudi nekaj dobil,“ rekel je Čížek, in potegnil iz žepa zvezek spisov, pri katerih je bil potiskan zavitek. To je nemško in kakor vejo, nemško jaz brati ne znam in zato ne vem, za kaj se gre.“

Občina je bila namreč v národnem oziru mešana iz dveh tretjin Čehov, in ene tretjine Nemcev; ti pa so bili bolj premožni, imeli so v občinskem odboru večino in za to je občina veljala za nemško. Župnik je pregledal podane liste in rekel: Tukaj vas vabi nek Schönerer, poslanec iz Spodnjega Avstrijskega, da bi ne le sami zamenili katoliško vero za lutrovsko, ampak tudi druge k odpadu nagovarjali. Da lažje gre, pošilja tiskane listke, katere je treba samo spolniti in podpisati, vse drugo bo že on uredil.“

„Na to bo pa čakal“, vzklikne Čížek živo. — „Pa tu mi prihaja v glavo. Ali za tem ne tiči tudi naš gospod pastor?“

„Morebiti dà. Gospodje pastori niso temu gibanju tuji in ga po vseh močéh podpirajo.“

„Na tega gospoda pa imam že dolgo piko; on mi škoduje tudi v mojem rokodelstvu, ker pregovarja svoje ovčice, da bi pri meni ne naroče-

priprosto ljudstvo tako predrzno ali neumno go-ljufa v imenu omike. Jaz se v šoli nisem mogel zgovoriti z učitelji; jaz za-nj nisem znal govoriti, on pa za-me ne. Če je govoril, je za-me le kle-petal, ne govoril, ker nisem razumel. Učitelj mora znati z učencem govoriti, znati mora materni jezik učencev, pa dobro, vsaj kakor oče in mati, pa posli doma, da se mu ne bodo celo otroci smejali (kakor so se nekje nadzorniku), in kolikor več uči kot do-mača hiša, toliko boljše mora znati materin jezik svojih učencev.

Slovenske otroke sem že sam poučeval v vseh šolskih predmetih. Kedar mi je učenec precej nemčizmov izgovoril, sem pa rekel: Pa nemško govorimo in začel nemško. Poslušali so otroci, pa smejali se mi. To bi bila komedija: z otroci govoriti v tujem jeziku, ki ga ne znajo. V latinskih šolah so nekaj nekatere predmete v latinskem jeziku učili, pa so ministri še s študenti imeli usmiljenje in odpravili latinščino. Kakšen vik bi zagnali, če bi morali dijaki v višji gimnaziji vsaj n. pr. zgodovino latinsko se učiti. Z malimi otroci pa ni usmiljenja. To je barbarstvo! Mnogi hočejo, še celo v bogoslovji odpraviti latinski učni jezik. Bogoslovcem bi se olajšalo. Svet je praktičen, morda postanejo še nemškutarji praktični. Če bi gospodje, ki nas osrečujejo z nemško šolo, imeli trdo slovenske otroke, potem bi brz slovensko šolo vpeljali. Tako pa se jim naši otroci nič ne usmilijo. Tisti ljudje, ki za nemško šolo vpijejo, imajo popolnoma ali na pol že nemške otroke, jim je lahko; če pa ne znajo nemško, naj bi šli par tednov ali dni sami poskusit, pa bodo drugače govorili. Ljudje nič ne mislijo, zato se dajo zmotiti. Tu pa tam se res še nekaj naučé v šoli, a to je tam, kjer otroci od doma že nekaj znajo nemško ali se zunaj naučé, ali kjer je učitelj pameten, da govori slovensko. Sicer je nemška šola za slovenske otroke pripravna, da se jim duh ubije in se ničesar ne naučé.

Nemškutarji naj se varujejo, da jih nemški učitelji ne tožijo, ker mislijo, da so učitelji — coperniki. Govoré o coperniških palicah, ki vodo, rudo v zemlji skrito pokažejo. Te palice imajo čudovito moč. Tako moč, mislijo nemčurčki, ima nemški jezik do slovenske duše, da pamet in omiko izvabi kakor magnet iglo iz skritega kota, če le učitelj govori, četudi otrok govorjenja ne umé. Pa to je gotovo prazna vera, pred lučjo razsvitljene pameti pa se mora prazna vera skriti.

Ako hočemo o čudežni ali čarobni moči jezika govoriti, ima tako moč materni jezik. Dragi bralci naj mislijo na otroško naravo, otroško srce in vpliv (moč) matere na otroka. Kateri hočejo v šoli besedo govoriti, naj bi hodili z vestnim učnikom v šolo nekaj časa. Ali veste, kaj je uk, šola, kako težko je pazljivost otrok le zbuditi, pa še vzdržati? Otroci hočejo pač igrati, so ves čas nemirni, duha še ni, najpotrebnejše je pa v šoli misliti in paziti. Ravno pridem iz šole. Trudil sem se zanimivo pripovedovati, še podobe sem kazal zraven, nauk je bil važen, pa sem se moral še jako jeziti, opravič sem kaj malo. Kako rad bi pocopral, če bi znal. Kaj še le, če bi bil tako govoril, da bi me učenci nič ne, ali le težko razumeli?

vali, ker jaz nisem iz njegove črede. Nekaj mu bom že naredil. Pojdem k njemu, kakor da bi hotel prestopiti in ga bom prosil, naj mi svojo vero razloži in dokaže, da je prava. Sem že radoveden, kaj bo govoril.“

„No, zaradi mene, naredite si to veselje, a moje osebe v to ne mešajte. Nočem ž njim imeti nobenih preprirov.“

Ko se je Čížek vzdignil, prosil ga je župnik, naj mu liste od Schönereja pusti, da bi ne prišli v neprave roke. Čížek je rad privolil in šaljivo dostavil: „Da se le častivredni sami ne podpišejo.“

„Kaj bi škodovalo. S tem bi se nič ne zavezal. Schönereer ni nobena uradna oseba in nima pravice, da bi katoličane k odpadu zapeljeval.“

Župnik se sicer ni podpisal, kajti tak šaljivec ni bil, a listkov tudi ni pustil neporabljenih. Komaj je Čížek odšel, poklical je mimogredočo gospo oskrbnikovo in je rekel: „Bodite tako prijazni in podpišite mi na tem le listku Mojzesa Perelesa.“

„Zakaj naj ga podpišem,“ je začudeno vprašala gospa, „saj je tu Jud, od katerega kupujemo oglje.“

„Ravno zato, ker je Jud, hočem imeti njegov podpis.“ — „Če mora biti, tedaj podpišem.“

Po južini je naprosil g. kaplana, naj bi podpisal na drugem listku drugega Juda iz okolice, in tako je od svojih znancev dal vse listke podpisati. Ko je imel vse listke podpisane z judovskimi imeni, dal jih je v tiskano priloženi zavoj in pismo izročil pošti.

Kar se je dalje godilo, ni zvedel sicer nihče — a moremo si misliti, da so se podpisani Judje ne malo čudili, ko so od gospoda Schönereja do-

Dopisi.

Za „Národno šolo“ v Velikovcu so darovali: Slavna posojilnica v Sinčivasi 50 K. Č. g. župnik Jurij Trunk nabral dne 30. julija na pastoralni konferenci v Dobrlivasi 34 K. Reberski Ožbej naberačil na novi maši č. g. Antona Teula na Reberci dne 3. avgusta 39 K 33 bel. Dne 23. julija na pastoralni konferenci v Grabštanju nabral č. g. župnik M. Riepl 22 K. Č. g. župnik Janez Ogriz v Kapli pri Dravi povodom obiskanja „Národne šole“ 20 K. Na pastoralni konferenci v Kotmarivasi zbrani č. g. duhovniki 18 K. Skupaj 183 K 33 bel. Lepa hvala! Živel! nasledniki!

Dobrlavas. (Strah. — Orglje. — Svin-ska kuga. — „Štajerc.“) Bilo je po noči od 9. do 10. avgusta. Lovančani so se jedva vlegli k počitku, nadejajoč se veselega „žeganja“. A ob pol jednajstih, ko so bili večidel že v najboljšem spanju, jih predramijo glasni klici: „Gori! gori!“ In kmalu je začelo plat zvona bítí. Akoravno je bila noč mrzla, zapustili so brez obotavljanja svoja ležišča, in marsikateri mi je zjutraj pripovedoval, kako dolgo je moral iskati svoje hlače, ker je bil samega strahu ves zmešan. Gorelo je pri p. d. Br. v Lovankah, in sicer v kuhinji, kjer so se vnela drva. Naša požarna brambica je bila kolikor mogoče hitro pri delu. Še pri ognju — to je menda vendar nekaj resnega, če gori — so se tako grdo spakovali. Vpili so nekateri: „Bôsar, bôsar (Wasser!)“ a ker jih drugi niso razumeli, so morali naposled vendarle reči: „vode!“ Še eno pokveko: Ko je bilo dosti vode, je rekel nekdo: „Noter štelajte pumpanje!“ Ali dotičnik res ni vedel drugega izraza! Fej! Ljudij se je kar trlo in posrečilo se je še, da so ogenj zadušili. Tudi ženske so v jednomer nosile vodo in marsikatera je bila mokra kakor miška; to že nič ne dé, da so le ognju v okom prišli. Ogenj je nastal baje zaradi malomarnosti. In to se je zgodilo že večkrat pri isti hiši! — Orglje v naši župni cerkvi v Dobrlivasi popravlja g. Franjo Grafenauer. Svoji k svojim! — Dobroslkemu ključarju B. je poginila svinja za svinjsko kugo. Poklali so mu tudi ostalih pet zdravih svinj. — „Štajercu“ bo v naši župnji menda kmalu odklenkalo. Nekateri ga še naročujejo, a tudi ti so ga že do malega siti. Upamo, da bodo še dobili pravo pamet, da ne bodo čitali takih čenčarij. Neki kmet ga še posebno časti. Ta mož se je žal na stare dni odtujil naši stranki ter zdaj neguje lažljivo „ptujsko mulo“, med tem ko je bil prej res odličen národnjak. To ni značaj! D.

Prevalje. (Padel je) zopet eden oznanjevalcev minule prevalske slave; 12. ura je tudi njemu odbila. Bil je eden izmed mogočnih, ponosnih plavčev, ki so nekaj, ko je vladalo tu še hrupno življenje, veselo in zadovoljno puhali gosti dim iz svojih visokih dimnikov, a danes mrzli in zapuščeni oznanjujejo potniku minljivosti posvetne mogočnosti in slave. Stal je še trdno, pa sila 5 dinamičnih patron mu je le omajala stališče, omahnil je in prelomljen v dva kosa s hruščem telebnil na tla ter se je vsled silne teže jezen zaril globoko v zemljo dne 14. avgusta ravno ob 12. uri. Tako ve povedati množica ljudstva, ki je bila priča padcu tega orjaka in bo morda tudi gledalu z žalostnim očesom, kako bo kmalu padel zadnji spomenik bivšega življenja in pokopal pod seboj vsakteri up, da se vrnejo Prevaljem stari srečnejši časi.

Rožek. Na rojstni dan presvitlega cesarja je bila pri nas slovesna služba božja, katere se je

bili ukaz, naj bi svoj izstop iz katoliške cerkve naznanili na okrajno glavarstvo.

Drugi dan zjutraj je Čížek oblekel praznično suknjo in korakal v sosedno vas, kjer je stanoval pastor. Gredé je premišljeval, kako bi začel. Gospod pastor je bil domá in ko je Čížek vstopil, je ravno srkal kavo.

„Kaj hočete,“ vprašal je neprijazno, ker je Čížeka poznal in mislil, da mu hoče ponujati mizar-ske pridelke.

„Hočem“, je začel Čížek, „pristopiti k vaši cerkvi, in zato bi prosil, da bi mi njene nauke hoteli malo razložiti in me prepričati, da je vaš nauk pravi.“

„Glej, glej, mislil je pastor v duhu, vabila začenjajo vplivati.“ Potem je naredil važen, resen obraz in spregovoril nekako tako-le:

„Vsak pameten in pošten človek išče resnico in če jo najde, se je drži, če bi tudi moral zavoljo nje trpeti. Tako se je godilo našemu Odrešeniku, tako se je godilo tudi ustanovitelju naše evangelijske cerkve, Martinu Luterju. Ko je spoznal, da je katoliška cerkev daleč zašla od resnice in so v nji tekom časov postali razni neredi, začel je oznanovati čisti evangelij, brez vseh neumestnih dodatkov, katere je katoliška cerkev po krivici pridjala.“

„Prosim, kakšni so bili ti neredi v katoliški cerkvi, pretrgal mu je besedo Čížek.“

„Jih je več,“ je odgovoril pastor. „Tako na primer so se takrat prodajali odpustki in za nekaj denarja se je obečalo odpuščanje grehov ne samo pretečenih, ampak tudi bodočih, tako da je mogel vsak brez strahu naprej grešiti, ne da bi se bal kazni.“

(Konec prihodnjic.)

udeležil slavni občinski odbor z g. županom, gg. cesarski uradniki, slavni učiteljski zbor z otroci in precej občinstva. Po sv. maši se je pela slovenska in od šolarjev nemška cesarska pesem.

Spodnji Rož. Ker je dopisnik iz Slovenjega Plajberga v 32. številki „Mira“ tudi spodnje Rožane zaradi njih mešanice malo dregal, hočem mu pojasniti okoliščine in razmere, v katerih živimo spodnji Rožani in vsled katerih je naš govor tako slab in neolikan. Ni mi treba dolgo razlagati, da se v naših šolah naša šolska mladina ne izomika, ampak le pomika, in da stopi otrok kot pravi bedak, pravi siromak, nezmožen nemščine, ki se mu je trobila v glavo, pa tudi nevesče slovenščine, svojega materinega jezika, v življenje. Neomikan in neotesan nastopi važno pot življenja — izvoli si svoj stan. Žalibože, da se kmetijskih del že vsak boji, in posebno deklice se bojijo, da bi si ne upekle svojih belih, novomolznemu mleku podobnih lic. „Kdo se bo na solncu pekel za majhen prislužek in slabo hrano; modrejše je, da grem v mesto v službo in postanem «frava»“, pravijo dekleta. Fantje pa tudi vsi le k puškariji silijo, zraven pa ne pomislijo, da bo sčasoma vsak kmet, ako ima nekoliko večje posestvo, primoran polovico posestva prodati, ostalo imetje pa sam s svojo družino obdelovati, če bo hotel naprej životariti; kajti davki so zmirom večji, kmetijski prislužki vedno slabši, poslom pa plačilo premajhno, delo pretežavno, hrana preslaba in sploh kmetijski stan, najmenitnejši stan na svetu, ubog in rogat. Število puškarijev se zaradi tega zmirom bolj množi in delodajalci zaslužek vedno bolj znižujejo, da živijo pridni, skrbliivi delavci, ako imajo vrh tega še precej veliko družino, revno, brezupno, zraven pa tudi večkrat brezbožno. Vsled slabega prislužka morajo delavci večkrat zapustiti rodno svojo slovensko zemljo in se preseliti v oddaljeno tujino, kjer iščejo živež zase in za svojo družino, med tem ko dobivajo delodajalci rajši tujce na pristno slovenska tla, katerim, kar je posebno nedostojno in jako žalostno, rajši dajejo delo in jih tudi boljše plačujejo, akoravno so marsikateri domačini, ki se morajo daleč v tujini bojevati za kruh, in ki so si svesti svojih duševnih in telesnih močij, izvrstni in pridni delavci. A vendar morajo le oni s trebuhom za kruhom, a toliko hvalisani in čislani tujci se v rodni njih slovenski zemlji šopirijo in bogatijo, zraven pa tudi skušajo pre-kucniti polagama cel spodnji Rož v zveličavni nemški tabor. Marsikateri se vrnejo pozneje zopet v svoj domač kraj nazaj, a udani zapravljanju in pijančevanju, zastrupijo tudi mlad zarod s pogubonosnimi, divjimi lastnostmi, in po tujem sijaju omamljeni sramujejo se svojega dragega materinega jezika, ki jim je v nežni mladosti tako milo donel na uho; še celó svoje slovenske domačije se taki mešetarji izogibajo in pomagajo tujcu, da se zmirom bolj razširja po spodnji slovenski rožni dolini. Ali si mi Slovenci moremo pomagati? Mi se dosti trudimo, da razširjamo med ljudstvom slovenske knjige in časopise, iz katerih zajema ljudstvo mnogo dobrih in koristnih naukov? Žalibože, da pri nas ravno mladi ljudje nimajo nobenega veselja do národnega dela. Mnogo jih je sicer, ki so dobro nadarjeni in zmožni, da bi si lahko pridobili mnogo zaslug za naš národ slovenski, a manjka jim samozavesti, in če ni samozavesti, nedostaja tudi odločnosti, ki pa je eden glavnih pogojev v razvitku národovom. Rajši pijančujejo in zapravljajo, nočejo več skrbeti za potrebne reči, ravnaajo razkošno s svojim denarjem in časom, ne varujejo več svojega zdravja in vsak pondeljek, včasih pa tudi še v torek si preganjajo mačka. Komaj se glava nekoliko razvedri, gredó zopet od gostilne do gostilne, če jim pa zmanjka „cvenka“, tudi ne dajo miru, kajti:

„Kaj pa nas to skrbi?
Kredo krčmar še ma,
Bratci le pijmo ga!“

Ni se potemtakem čuditi, da nas Slovence v spod. Rožu od vseh krajev zaliva pokončevalna povodenj ter našo čast in slavo podvaljuje in blati také, da se je še lastni otroci sramujejo in svojo národnost tako grdo zaničujejo. Še je nekoliko Slovencev v spodnjem Rožu, katerim veljajo besede: „Biti slovenske krvi, bodi Slovencu v ponos!“ Še nas je nekoliko takih, ki spoštujemo in čislamo svojo drago domovino in trpeči svoj národ slovenski, ki skrbimo za blagostanje skupnega národa slovenskega. Naše največje veselje pa bi bilo, ako bi mi mogli naše stanje popolnoma predrugačiti. A mi sami mislimo, da se naše razmere ne bodo prej izboljšale, predno se ne bodo ustanovile slovenske šole, v katerih bode sijalo mladini solnce modrega spoznanja in iz katerih bo pila žejna duša čisto vodo zdravega in dobrega nauka. A naše stanje bi bilo še nekaj boljše in ugodnejše, kakor je v resnici, ako bi se v naši okolici tisti možje, ki največ pridejo z ljudstvom v dotiko, to so duhovniki in učitelji, združili in delovali za nas Slovence v spodnjem Rožu, vzbujali v mladini ljubezen do lepočutja, do lepih pesnij slovenskih, do vere in národa, tedaj pa bi nam spodnjim Rožanom po složnem in zdru-

ženem delovanju in prizadevanju napočila zora boljnih in srečnejših dni. Če se pa bodo nemčurčki tako šopirili in razširjali kakor do zdaj, Slovenci pa držali roke navskriž, tedaj mora priti naša dolina popolnoma v nemške roke; slovenski običaji, slovenske šege in navade se bodo odstranile. Torej na delo, rojaki! Saj še ni vse zgubljeno. Narod slovenski zdaj ne spava več kakor poprej, ampak se zaveda svoje narodnosti, se zaveda, kaj da je. Povsod se Slovenci vzbujajo, povsod napredujejo in delujejo, samo tu še mnogi spavajo. Kaj je vzrok temu narodnemu spavanju? Pijančevanje, zapravljanje in brezskrbno življenje. Upam, da si bo vsak spodnji Rožan, ki se še nekoliko čuti pravega Slovence, vzel te vrstice globoko k srcu in se tudi po njih ravnal. Naj si bo vsak zvest svojih duševnih in telesnih močij, katere naj sebi in svojemu bližnjemu v prid in korist primerno izkorišča in porabi, ako hoče imeti nekdanjo zavest, da je izvrševal svoje dolžnosti kot priden in navdušen Slovenec.

Tihi opazovalec.

Pečnica. (Prva sv. maša v domovini.) Že več kot trideset let je minulo, odkar se je na Pečnici obhajala prva sv. maša. A take slovesnosti, kakor na praznik Marijinega vnebovzvetja, Pečnica vendar še ni videla. Obhajal je naš rojak, č. g. dr. Janko Arnejc, sin spoštovanega posestnika p. d. Hanžela, prvo sv. mašo, ko se je po dokončanih študijah v Rimu vrnil v svojo domovino. Po ganljivem nagovoru preč. g. dekana pri hiši Hanželovi v Ledenicah, v katerem je č. g. dekan poudarjal, da g. primicijant jemlje slov od rojstne hiše, starišev, bratov in sorodnikov in se podaja v službo Boga in cerkve, pomikal se je veličasten sprevod proti prijazni cerkvi v Spodnjih Borovljah. Na čelu so bili veteranci Rožne doline z zastavo in z godbo, ki so prišli počastiti sina svojega načelnika, in pokazali ob enem, da njihovo društvo še spoštuje duhovnika in se rado udeležuje cerkvenih slavnosti. Hribček, na katerem stoji cerkva, je bil že poln ljudstva, ki je čakalo na službo božjo. Moremo reči, da je bilo tam zbrano nad 3000 ljudi. Sv. maša je bila na prostem pri lepo opravljenem oltarju. Slovesno pridigo je imel č. g. Jurij Trunk, župnik v Kazazah, ki je v izbornih besedah dokazal, kako in zakaj duhovski stan sovražijo. Najprej hudobni ljudje mladeniča, ki hoče duhovnik postati, pomilujejo, ko je res duhovnik postal, ga zasmehujejo in če zvesto svoj poklic spolnuje, sovražijo. Po pridigi je č. g. primicijant prenesel iz cerkvice sv. Rešnje Telo in z asistenco sedmerih duhovnih bratov bral prvo sv. mašo v svoji domovini, po kateri je delil sv. blagoslov. Milo se je vsem storilo, ko so si veteranci po vrnitvi v Ledenice izprosili blagoslova č. g. primicijanta. Prehitro so pa minule udeležencem obeda vesele ure, ki so jih prebili v gostoljubni Hanželovi hiši. Č. g. dr. Arnejc pride za kaplana v Beljak. Čestitam mu in voščimo, da bi mogel prav veliko delovati za Boga in svojo tužno domovino!

Humče pod Golšovem. (Utonil.) V nedeljo dné 10. avgusta t. l. utonil je po domače „Mačkov“ sin, star okoli 14 let. Šel se je kopat in storil nesrečno smrt. Bil je priden in pobožen fant, pridno je delal ter se je trudil za hišni blagor. Kakor v mogočno drevo udari blisk in ga razdere, tako tudi vsakega izmed nas lahko pokosi smrt, kedar ji je ljubo, kajti ona ne zbira dolgo, ampak pretrga nit življenja zdaj sivemu starčku ali stari babički, zdaj pa cvetočemu dekletu, ki se brezskrbno veseli zorne mladosti, ali čilemu mladeniču, kakor je bil omenjeni fant, ki naj bi bil opora starišem na stara leta. Precej veliko število pogrebecev spremljalo je ubogega nesrečneža k večnemu počitku, in v krepkem, glasno donečem nagrobnem govoru se je č. g. župnik Sirknik poslovlil od rajnega in tolažil žalostne stariše in sorodnike s tem, da bomo enkrat vsi združeni uživljali večno rajsko veselje. Naj počiva rajni v rodni svoji zemlji mirno smrtno spanje!

Timenica. (Slovenščina v šoli v Šent-Martinu.) „Pošteno kakor po dnevu hodite“, opominja sv. Pavel. Tako se tudi jaz zaradi slovenskega krščanskega nauka v šoli nimam bati — luči. Najveljavnejši mož eden je rekel tu: Po moji pameti se morajo krščanski nauk otroci slovenskih starišev slovensko, otroci nemških starišev pa nemško učiti. To je bilo tudi od nekdanje moje načelo in je, mislim, volja vseh starišev, po načelu vseh katehetov, pametno in pravično načelo. Pritožba krajnega šolskega sveta je po mojih mislih bila prenačljiva. Naj bi bili bolj poizvedovalni šolski možje in izvedeli bi bili (saj bi lahko tudi župnika vprašali!), da ne učim samo slovensko, ampak v obeh jezikih. Otrokom pač ni lahkoverno verjeti, če pravijo doma: „Der Katechet thut lei windisch reden.“ (Lepa govornica otrok! — Ured.) Otroci sploh radi nenatančno, krivo poročajo, pa še nalašč krivo, da se pripokijo, ko zapazijo mržnjo do slovenščine, doma. V 2. razredu opazil sem že v učencih tako mržnjo. Dà, celo glasno so že godrnjali: „tajč, tajč!“ (Mora lep red biti! — Ured.)

ko sem slovensko spregovoril. Po otročjih poročilih uradno pritožbo kovati na višjo oblast, je pač velika naivnost. Če le par slovenskih besed rečem, že lahko kateri doma pravi: „Der Pfarrer thut windisch reden,“ zlasti ko vidimo, da nekatere vsaka slovenska beseda speče in zbóde in se ta duh tudi otrok prijema. Samo eno vprašanje: Ali ne zaupajo Timenčani s Šmarčani vred svojemu župniku, da je pravičen vsem faranom, tudi proti nemškemu otrokom, kar je res nemških? Pa še posebno vprašanje šolskim svetovalcem z načelnikom vred: Ali ne mislijo, da župnik zna sam presoditi in vé, v katerem jeziku naj uči svoje učence in kako največ opravi, pa da je ravno njemu največ na tem, da se mladina (slovenska in nemška!) v šoli (vsaj) res kaj nauče krščanskega nauka, da je župniku uspeh veronauka bolj pri srcu ko celemu šolskemu svetu poleg Vesele gore in tudi onemu v Celovcu, bolj ko vsem faranom?? Več drugokrat!

Šmihel nad Pliberkom. (Blagoslovljenje novih zvonov.) Toliko ljudi, kot v nedeljo 10. t. m., prijazna cerkva sv. Katarine nad Šmihelom že dolgo ni videla. Cela podjunska dolina se je zbrala pri priljubljeni cerkvi, da bi videla lepo in redko slavnost, blagoslovljenje novih zvonov, ki se je obneslo zelo svečano. Dolga vrsta ovenčanih družic, cvet šmihelske župnije, botri in duhovščina, med njo mil. velečast. g. stolni korar dr. Sommer, so povzdignili s svojo navzočnostjo svečanost. Pa farani so tudi lahko ponosni na tako lepe zvonove, ki veličastno donijo iz holma po celem podjunskej dolini, lahko so ponosni, saj so jih kupili na svoje lastne stroške. Na tem mestu se izreka vsem, ki so s svojimi doneski pripomagali, da so se napravili tako lepi zvonovi, posebno pa gosp. botrom, tisočera zahvala. Njih radodarnost bodo oznanjevali zvonovi še poznim rodovom. — Po cerkveni slavnosti je bil slavnosten obed v gostilni g. Šercarja. Navdušene napitnice čast. gosp. duhovnikov so se vrstile s krasnimi pesmi našega „Gorotana“, in navduševale navzoče za vero in dom. Da bi Šmihelčani ostali le vedno taki, ko so bili do sedaj, namreč zgled vsemu slovenskemu Korotanu! — Pri tako izvanredni slavnosti se je moralo zgoditi tudi nekaj, vsaj v Šmihelu nekaj izvanrednega! Zvečer namreč so se v gostilni „Gasthaus zum Leitgeb“ (!) do dobrega stopili. Pobili niso samo dovolj glažev, ampak tudi dokaj ljudi manj ali bolj nevarno ranili. Zadnjo besedo ima sedaj — sodnija.

Dole v Zilski dolini. (Iz gumna v prep.) Pod farno cerkvijo sv. Jurija je šest številk broječa vas, ki se zove Dole. Pri posestniku p. d. Prajtel so vozili iz polja različne pridelke; da se živina odpočije in se ljudje okrepejajo z dobro malco, je voznik spravil kobilo z žrebetom v hlev k polnim jaslim, a ni privezal konja, misleč, da ni vredno za pol ure privezovati. Hlastno je kobila zajemala preloženo mrvo, ko naenkrat zapazi, da njen dojenček, — hudomušno žrebe — ni zraven nje. Gre konjska mati za žrebetom in ga vidi pred hišo pri Poljču se pasti. Zraven žrebeta se začne pasti tudi kobila. Izbirčno žrebe pokuka tudi v odprti skedenj in ko najde nakopičene mrve razne vrste, zarezgeta in kobila prilomasti tudi v skedenj. Dobro si postreže kobila na skednju, saj je celi skedenj poln dobrot za konjski želodec. Ko se do dobrega nasiti, pogleda si kobila še shrambo zraven skednja, kjer je že radovedno žrebe vohalo in stikalo, kaj bi še za svojo konjsko mater staknilo. Dobrovoljno se podá težka kobila (tukaj pravijo „mora“) zopet za žrebetom na osodepolni pód, kjer so le navadne deske, že vse strohnele, prikrivale vratolomen prepad v kravji hlev. Ko pride kobila z žrebetom do polovice póda, se zasliši strašen ropot in grozen polóm, cel pod se vdere in kobila z žrebetom vred pade čez 2 metra globočine v kravji hlev brez vse nesreče in stoječ v groznem strahu pričakuje rešilne pomoči iz te kravje družbe. Gospodinja te hiše, se je v postelji že 1/2 leta nahajajoč tako vstrašila tega ropota in poloma, da je skočila kot lahkonožna srna iz bolniške postelje misleča, da se hiša pogreza. Ko pride iz hiše, vidi, da je hiša nepoškodovana; odpre kravji hlev in, o groza! Velika stvar zija v ženo — mislila je, da je sam ljuti vrag s svojim mladim vragom zlezal v njen hlev! Zdaj začne klicati prestrašena žena sosedo, ki priletijo od krepke malce, eden s koso, drugi s sekuro, tretji išče puško, ženske kričijo, otroci bežijo iz trate vsak v svoj brlog, da bi se rešili pred strahom. Prvi junak, ki stopi v hlev, je bil posestnik, in spozna svojo „moro“ vso tresočo se od vratolomnega padca, zraven kobile se treso žrebe in njen hlev! Zdaj začne polomljen pód, odkoder sta priletela vsa zdrava in nepoškodovana v kravjo družbo brez zrakoplova. Veliko je bilo smeha nad tem prizorom, ker razen poškodovanega póda se ni nobena nesreča živinčetu z žrebetom prigodila, in zdaj bodo skupno napravili močen pód, vszniku pa bodo zabičili, da treba konja k jaslim vsakokrat dobro privezati, kar si naj dobro zapomnijo vsi bralci cenjenega „Mira“.

Novičar.

Na Koroškem.

Družbe sv. Mohorja odbor je v svoji zadnji seji potrdil in sprejel sledeče rokopise: a) Obširnejši spisi: 1. J. Trunk: „Bodi svoje sreče kovač!“ — 2. Dr. A. Karlin: „V Kelmerajm.“ Spomini s pota. — 3. Josip Brinar: „Lisica Zvitorepka.“ Živalske pravljice za odraslo mladino. — 4. Jos. Lavtizar: „Pri severnih Slovanih.“ Potopisne črtice. — b) Povesti: 1. P. Bohinjec: „Na nepritrjenih mostnicah.“ — 2. F. S. Pavletov: „Po njeni krivdi.“ Povest. — 3. Isti: „Zavoljo denarja.“ Črtica. — 4. Fr. Ks. Meško: „Stari Gašper.“ Slika. — 5. F. D.—c. „Mladi mornar.“ Povest. — 6. J. E. Rubin: „Kovač Peregrin.“ Bajka. — 7. Pavel Perko: „Slepa.“ Iz življenja ubogih. — c) Razni spisi: 1. A. Sežun: „Resnice.“ — 2. A. Medved: „Kazen nesprave.“ Pesen. — 3. Janko Okič: „Kako so začeli na Ruskem žganje kuhati.“ — 4. Dr. Fr. Kovačič: „Dr. Ivan Križanič.“ Življenjepi. — 5. Dr. J. Lesar: „Seznam svetnikov-zavetnikov posameznih obrtij.“ — 11. Lj. Stiasny: „V Tiflis!“ Potopis. — 12. A. Kosi: „Pelinovo vino.“ — „Majnikovo vino.“ — 13. Isti: „Stariši, pripovedujte svojim otrokom!“ — d) Raznih pesmij itd. so doposlali: Ant. Medved, Fr. Ks. Meško, Fr. Neubauer, Jos. Bekš, „Mira“.

Duhovske zadeve. Za drugega dekanijskega svetovalca dekanije Dobrlavas je izvoljen in potrjen č. g. A. Aplén, župnik v Železni Kapli.

Drobiž. Tretje letošnje potratno zasedanje se prične dné 15. septembra. — Umril je deželni poslanec Peter Funder. — Dné 11. avg. je umrl v Beljaku odvetnik dr. Fr. Gassner, voditelj beljaških Vsenemcev. — Blizu Beljaka so našli dné 10. t. m. na polju mrtvega 45-letnega J. Božiča, pristojnega v Rožek. Uzrok nagli smrti: žganje! — Vlak je povozil dné 11. t. m. občinskega ubožca H. Bartalota, starega 44 let. Bil je pijan in zato vlaka ni zapazil. — Vrtnarska razstava v Beljaku se je obnesla prav dobro. — Dné 11. avg. se je v Celovcu obesil 31-letni dninar S. Gangl. Uzrok: ni imel dela. — Dné 15. avg. se je obesil v Celovcu 48-letni dninar Mohar, pristojen v Naklo na Kranjskem.

Po slovenskih deželah.

Dijamantni doktorski jubilej škofa Strossmayerja. Dné 5. t. m. je praznoval djakovski škof J. J. Strossmayer na Slatini na Štajerskem svoj dijamantni doktorski jubilej, t. j. šestdesetletnico, odkar je postal doktor. Pri tej priliki mu je na predvečer slatinsko slovensko prebivalstvo priredilo prirčno serenado (podoknico), katere se je udeležilo ogromno ljudstva. Razen vseučiliške deputacije, ki mu je prinesla obnovljeni doktorski diplom, poklonila se mu je tudi deputacija Hrvatov, katere je vodil dr. Vrbanić. — „Slovenska Matica“ je poslala za to priliko brzozjavno čestitko, na kar je dobila „Matica“ sledeči odgovor: „Slavnoj „Slovenskoj Matici“ u Ljubljani na jučerajšnjaj njenoj čestitki doktorskome mome jubileju izjavljujem ovijem najtopliju moju hvalu. Bog dragi bogoslovio vriednu Maticu na korist i pravu prosvjeto čestitoga i meni toli dragoga slovenskoga národa. Sa osobitim poštovanjem I. I. Strossmayer. U rogat. Slatini, dné 6. avg. 1902.“ — Kakor omenjeno, so priredili domači in svetokrižki pevci krasno podoknico, na kateri se je slavljeneč prirčno zahvalil, rekoč, da poleg svojega hrvatskega národa ljubi tudi slovenski národ, ker sta oba po Bogu in naravi en národ in karkoli želi hrvatskemu národu, želi tudi čast. slovenskemu národu, katerega Bog blagoslovi z obiljem, napredkom in pravo svobodo. — V dan 5. avgusta so se slavljencu poklonili zastopniki akad. društev „Triglav“ in „Slovenija“, potem štajerski Slovenci pod vodstvom kanonika Hajseka iz Slov. Bistrice, domačini iz Sv. Križa pri Slatini in drugi. Za temi so se poklonile vladiki Hrvatice, v katerih imenu mu je gospica Slava Malinova izročila krasen šopek. Slavljeneč se je hrvatskemu ženstvu prirčno zahvalil, proseč ga, naj nosi národ in domovino v svojem srcu in v svoji zavesti; zaveden národ ne more nikomur tlačianiti; on (slavljeneč) hoče žrtvovati za národ in domovino vse, tudi svoje življenje. Profesor dr. Fr. Vrbanić, rektor zagrebskega vseučilišča, ki je vodil hrvatsko deputacijo, je v vznesenih besedah slavil vladiko kot duhovnika, kot prijatelja, dobrotnika in preroditelja hrvatskega národa. Slavljence je govor dr. Vrbanića tako ganil, da je govornika presrečno poljubljaj. — V imenu hrvatskih pevskih društev je predsednik hrvatske pevske zveze Milan Kresnić izročil slavljencu pesniški izvršeno čestitko hrvatskih pevcev. V imenu „Maticе hrvatske“ je slavljencu govoril hrvatski pisatelj Šandor Gjaljski in rekel, da je „Matica“ dete idej vladike Strossmayerja. — Ob 2. uri popoldne

je bil slavnosten banket v tamošnji Leitnerjevi gostilni. Ko je ob tej uri vstopil v dvorano vladika Strossmayer, zagrmel mu je buren in prisrčen pozdrav navzočih slaviteljev. Po nagovoru, ki ga je izustil Šandor Gjalski, odgovoril je slavjenec ginjen. Prosil je navzoče, da si ohranijo svojo vero v Boga, v vir prave ljubezni in dobrote; poleg tega pa naj vstrajajo v vseh krepostih, a zlasti v ljubezni do svojega naroda! Na strani naroda bodimo vedno, je naglašal vladika, ne bodimo malosrčni, bodimo vstrajni v borbi, kajti Bog, ki je Bog resnice, pravice in kreposti, rešava ponižani a krepostni narod tudi tedaj, kadar njegovi nasprotniki to najmanj pričakujejo. Kar ni osnovano na resnici in morali, more se res vzdigniti do nekake višine, more tudi triumfirati, ali večne čase ne more obstati, kajti samo Bog in njegov sveti nauk sta večna. Zlasti je priporočal vladika krasnemu spolu, da si ohrani vero v Boga in ljubezen do domovine, kajti iz src žen, iz njihovega bitja razliva se najprej in najgotovješe ta lepa krepost po vsem narodu, pa zaliva tudi duše onih, ki so danes še malodušni. Mej banketom je bilo čuti navdušenih in pomembnih govorov za slovansko stvar in je došlo nad sto brzogovornih pozdravov slavljencu, katerega naj Bog živi in ohrani še mnoga leta milemu narodu hrvaškemu in vsemu slovanstvu.

Drobne novice. O groznem umoru se poroča sledeče: Pri sv. Lovrencu na Dravskem polju v Župečji vasi je kmetova žena Marija Baumann dné 3. avg. v veliki razburjenosti peljala, oziroma nesla k bližnjemu potoku vse tri svoje sinčke, od katerih je bil eden star šest let, drugi dve in tretji še ne pol leta, ter jih vrgla v vodo, da so utonili; skočila je tudi sama v vodo, da si konča življenje, ali voda je bila premajhna in ni se mogla utopiti. Šla je potem domov, rekoč: „Tam so moji otroci, idite po nje!“ Vzrok tega groznega čina je že dolgo trajajoč prepir in sovraštvo z njenim možem. Morilko so izročili okrajni sodniji v Ptuju. — V kamenolomu v Sosljanu blizu Nabrežine se je zgodila dné 7. avgusta velikanska nesreča. Razstrelili so velikansko pečino z nitroglicerinom, katerega plini so strupeni in nevarni za življenje. Nek delavec je takoj po razstrelbi šel v kamenolom, plin ga je omamilo in obležal je brez zavesti. Na pomoč mu je šel nek orožnik, a tudi ta je obležal nezavesten. Potem je šlo še več ljudi v jamo, da bi ponesrečenca rešili. Delavca so res odvedli iz jame, umrlo pa je sedem rešiteljev, ki so mu prihiteli na pomoč. — V Rojanu pri Trstu je tržaški magistrat naštel 77 Slovencev, šolska statistika (zapisovanje) pa izkazuje samo slovenskih šolskih otrok 200. Šteli so tako, kakor na Koroškem. — Peti slovenski škof je bil imenovan v Ameriki. Č. g. J. N. Stariha, generalni vikar št. Pavelske nadškofije in župnik cerkve sv. Frančiška Sal. v št. Pavlu, je imenovan škofom nove škofije v South Dakoti s sedežem v Lead. Čestitamo!

Križem sveta.

Nagodba. Razglasa se, da je tretje branje avtonomnega carinskega tarifa končano. Poravnala so se bistveno važna nasprotja, a kar še ni rešeno, se doseže v ministerskih konferencah. V ta namen je ministerski predsednik Körber v nedeljo šel v Ratot k ministerskemu predsedniku Szellu, kamor so prišli tudi ogrski finančni minister Lukacs, trgovski minister Lang in poljedelski minister Daranyi. Konec tedna sta prišla Körber in Szell v Išč in je brez dvoma, da bo cesar odločil glede tistih točk, o katerih se Körber in Szell nista mogla zjediniti. Sporazumljenje mej obema vladama se doseže, o tem smo sedaj lahko prepričani, če ne drugače, pa po odločbi cesarja.

Ogrska. Zopet se je primeril slučaj, ki pričra, kako strahovita korupcija vlada na Ogrskem. V Sobotici so zasledili pri občinski upravi velikansko poneverjenje. Izkazalo se je, da sta iz občinske blagajne izginila dva milijona, šest milijonov pa so izdali brez dovoljenja občinskega zastopa. Glavne knjige so ponarejali celo vrsto let. Vlada je župana in vse uradnike odstavila; proti županu in 14 uradnikom se je začela kazenska preiskava. Podobnih, če prav ne ravno tako velikanskih slučajev se je zgodilo na Ogrskem že vse polno.

Vojno brodovje velesil. Leta 1906. bodo dovršene nove vojne ladje kakor je bilo določeno v dotičnem programu za mornarice posameznih držav. Po tem načrtu bode l. 1906. imela Anglija 67 novih vojnih ladij in 70 križark s skupno 1.414.090 ton; Francija 31 vojnih ladij in 28 križark s 592.009 ton; Zedinjene države ameriške 20 vojnih ladij in 15 križark s 420.440 ton; Rusija 26 vojnih ladij in 13 križark s 347.840 ton; Italija 15 vojnih ladij in 6 križark s 229.020 ton; Nemčija 18 vojnih ladij in 12 križark s 204.150 ton; Japonska 7 vojnih ladij in 6 križark s 152.360 ton in Avstro-Ogrska 15 vojnih ladij in 3 križarke s 94.060 ton.

Gospodarske stvari.

Kaj kobili polagati, da dobi več mleka.

Pred vsem je kobilo treba krmiti s tečno hrano ter ji polagati krmila, ki pospešujejo tvorjenje mleka. Taka krmila so ječmenova moka, pomešana v pitno vodo, kuhano laneno seme, otrobi in korenje. Če pa vzlic temu kobila ne dobi mleka, krmi se žrebe posebej, in sicer z ječmenom kuhanim na vodi, ter mu dodajte nekoliko kravjega mleka. Ta zmes se poklada mlačna. Taka ječmenova juha ima gledé okusa in učinka tako veliko sličnost s kobiljim mlekom, da jo žrebeta ne le rada jedó, ampak ob nji tako dobro uspevajo, kakor pri najboljših kobilah. Krmljenje z ječmenovo juho ima celo pri dobro molznih kobilah velike prednosti, ker ob nji žrebe lahko čaka na svojo mater, kedar je pri delu, in ker se pozneje lažje in hitreje odstavi.

Tržne cene.

V Celovcu, dné 14. avgusta 1902.

Ime blaga	na birne		na hektolitre		Prignalo se je
	K	v	K	v	
pšenca . . .	10	10	12	62	— konj
rž . . .	8	52	10	65	2 pitana vola
ječmen . . .	6	70	8	37	32 vprežnih volov
oves . . .	5	60	7	10	3 junce
turšica . . .	—	—	—	—	71 krav
pšeno . . .	14	—	17	50	— telici
fižol rdeč . . .	—	—	—	—	2 pitanih svinj
krompir . . .	2	40	3	90	— prasce
grah . . .	—	—	—	—	
ajda . . .	7	70	9	62	

Sladko seno je meterski cent po 5 K 30 v do 6 K — v, kisló seno po 3 K — v do 5 K — v, slama po 3 K — v do 3 K 60 v.

Promet je bil slab.

Velikovec, dné 13. avgusta. Prignali so: 1 bika, 192 volov, 115 krav, 7 telic, 9 telet. Cena za pitano živino 62 do 66 kron, za vprežno živino 52 do 58 kron za meterski cent žive vage. 74 ovc, 4 koze. Promet je bil dober.

Beljak, dné 11. avgusta. Prignali so: 63 konj, 46 pitanih volov, 298 vprežnih volov, 87 juncev, 22 telet, 3 bika. Kupčija je bila slaba, cene primerne.

Loterijske številke od 16. avgusta 1902.

Dunaj	25	55	43	86	45
Gradec	38	34	25	18	6

NAZNANILA.

Nov glasovir,

le malo rabljen in popolnoma dobro ohranjen, je ceno **na prodaj.** Dopisi v tej zadevi naj se pošiljajo pod naslovom J. G. št. 100, poste restante Grebinj pri Velikovecu na Koroškem.

Hiša s kmetijo in gozdom

se prodá v Dobrlivasi hiš. št. 20 iz proste roke in za ugodno ceno. — Pojasnila se dajejo iz prijaznosti v pisarni, Salmove ulice št. 7. v Celovcu.

Salame

ogerske 1 glđ. 70 kr., domače iz šunke 1 glđ. 20 kr., domače 1 glđ., dunajske 80 kr., šunko brez kosti (Rollschinken) 90 kr. in 1 glđ. 10 kr., suho meso 70 kr., suho slanino 70 kr., glavino brez kosti 40 kr. kilo, velike kranjske klobase po 18 kr. in drugo pošilja od 5 kil naprej po povzetju, in sicer le dobro blago,

Janko Ev. Sire v Kranju.

Razprodaja!

Po smrti svojega soproga prodajam vso **hišno opravo**, kar je imam v zalogi, po kolikor mogoče najnižjih cenah.

E. Zufer,

vdova mizarskega mojstra,
Celovec, Vetrinjsko obmestje šte. 8.

Tovarna za kmetijske stroje.

Kdor potrebuje kak kmetijski stroj, naj se obrne naravnost na tovarno

Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlergasse šte. 19.

nasproti c. kr. kmetijske družbe,

kjer se dobijo najnovejše mlatilnice, slamoreznice, gepeljni in razni drugi za kmetijstvo potrebni stroji ter tudi taki **vodovodi**, ki sami vodo gonijo iz globoko ležečih studencev na zemljišča, kterim vode primanjkuje. (Glej podobno na levi strani.)

Cenike pošilja zastoj.

Razglas

o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori peti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem posopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se želé učiti nemškega jezika, dobé v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privaditje nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 28 K. ali za ves tečaj 336 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbé v zavodu proti plačilu; če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj).

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo: 1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 2. znati čitati, pisati in računati; 3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 4. predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5. zavezati se, da bodo natančno in vestno zvrševale vsa dela, ki se jim naložé, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjsko šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če pa bo v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.
V Ljubljani, dné 15. julija 1902.

Vzgojišče za deklice

(Internat)

čč. šolskih sester v 'Národní šoli'

družbe sv. Cirila in Metoda

v Velikovecu

se priporoča p. n. slovenskim starišem.

V hiši je štiritirazredna ljudska šola; poseben ozir se jemlje na pouk v ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se začne dné 15. oktobra t. l. Plačila 8 glđ. mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovecu na Koroškem.

Mlad, čvrst in krepak deček

od poštenih starišev, se sprejme kot učenec v mešano trgovino **Mihael Keršič-a** v Podklostru ali št. Jakobu v Rožu.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisemenih zavitek itd. po najnižjih cenah.

Nove muzikalije

za razne godbe za 6 glasov 19 kr., za 10 glasov 20 kr., za 15 glasov 25 kr. — Šole za vsa godala po 1 glđ. Raznovrstne muzikalije najceneje. Lud. Hnyk, Jablonec nad Jizerou, Češko.

